

O R T A K A K I L - A N T A K Y A

TOPLANTI TUTANAĞI

Konu Hukuk ve Yönetmelikler ile Sağlık ve Toplumsal Rehabilitasyon Çalıştayı
Toplantı No OAA-C001

Tarih 17.06.2023
Saat 10.00 (4 saat 30 dakika)
Yer Antakya Organize Sanayi Konferans Salonu

Katılımcılar Ortak Akıl Antakya Platformundan Katılımcı Kurumlar:
Adem Sözüer (AS) Hatay Barosu
Bengi Semercioğlu (BS) Hatay Tabip Odası
Bekir Atahan (BA) Antakya Ticaret ve Sanayi Odası
Gökhan Sözüer (GS) TOBB Hatay Genç Girişimciler Grubu
Remzi Can Karataş (RCK) Mimarlar Odası Hatay Şubesi
Merve Eryılmaz (ME) TMMOB Hatay İnşaat Müh. Odası
Şerif Süveydan (ŞS) Antakyalı iş insanları ve sivil katılımcılar

Hazırlayan Şerif Süveydan | 18.06.2023 – 12.07.2023

Özet: Ortak Akıl-Antakya Platformu'nun Hukuk ve Yönetmelikler Çalışma Grubu ile Sağlık ve Toplumsal Rehabilitasyon Çalışma Grubu'nun AOSB Konferans Salonu'nda düzenlediği çalıştay Antakya'nın sivil toplum örgütleri ve yerli katılımcıların öneri ve tespitlerini derlemek amacıyla düzenlendi. Bu kapsamda Prof. Dr. Adem Sözüer'in açılış konuşmasının ardından katılımcıların konuşmaları ile devam etti. Konu başlıkları serbest bir ortamda dile getirildi. Çalıştayda ifade edilen görüşlerin derlenerek bir rapor haline getirileceği katılımcılara iletildi.

I. TOPLANTI NOTLARI:

1. OTURUM:

Adem Sözüer: Ortak Akıl-Antakya Platformu Antakya halkının, sivil toplum kuruluşlarının ve diğer aktörlerin katılım ve katkısına açık şeffaf ve katılımcı bir yöntemle nitelikli bir planlama süreci ortaya koymak amacıyla kurulmuş sivil bir organizasyon olarak kuruldu. Bu amaç doğrultusunda İstanbul'da oluşturulan ofisin yanı sıra yerelde de temasların güçlendirilmesi bir ofisin yerel yönetimle koordinasyon içinde hazırlıkları yapılıyor. Bu çalıştay sonraki toplantıların ilki olarak düzenleniyor. Platformun önerdiği süreç ve yöntem konusunda bilgi verecek bir özet yaparak toplantımızı açabiliriz. Ardından bir sivil toplum örgütünü temsil eden veya kişisel olarak görüş beyan edecek katılımcıların serbestçe her türlü görüş ve önerisini dile getirmesini sağlayacak açık bir tartışma ile çalıştaya devam edilebilir.

Cihat Açıklık (Hatay Barosu Başkanı): Bu çalıştaya başlamadan önce bir perspektif çizmek amacıyla bir giriş yapmak isterim. Deprem sonrası yaraların sarılma sürecinde Antakyalıların beklentileri ve yeniden Antakya derken neleri kastettiğimizi her zeminde ifade etmek istiyoruz. Çünkü bizim için

O R T A K A K I L - A N T A K Y A

çalışmanın varması beklenen sonuç bakımından amacımız sadece binaların yeniden inşasından öte bir hedefimiz olduğu belirtilmeli. Ortak Akıl-Antakya'nın şehirde gerçekleştirilen ilk çalıştay bu. Yeniden Antakya derken demografik yapı ve tarihi kent dokusu ile birlikte yeniden inşa etmeyi hedefliyoruz. 8. defa bu kent yeniden inşa edilecekse evet daha sağlam inşa edelim ama Antakya kent yaşamını ve kentin ruhuna uygun olmasına özen göstermemiz gerekir diye düşünüyoruz. Buraya gelirken çevre, adli yardım ve insan hakları komisyonundan arkadaşlarımızı da davet ettik, toplantının ilerleyen bölümlerinde soru cevaplar olursa çevreden imara kadar farklı konularda Baro'nun yürüttüğü çalışmaları da aktarmak istiyoruz. Bu amaçla bir dosya da hazırladık. Deprem sonrasındaki süreçte karşılaşılan en önemli sorun bilgilendirmenin olmaması ve belirsizlik. Bu insanların yaşadığı travmanın daha da derinleşmesine ve geleceğin kurgulanmasındaki çabalarının sağlıklı bir zemine oturmasına engel teşkil ediyor. Resmi idarenin bu konuda sergileyemediği koordinasyonun belki sivil buluşmalarla ortaya konabileceğini ve sonuç bildirgelerinin ilgili kurumlara sunulmasında yarar görüyoruz. Bu bağlamda Ortak Akıl-Antakya Platformu'nun çalışmalarına katkı koymayı düşünüyoruz. Güzel bir çalıştay olmasını diliyorum, herkese hoş geldiniz diyorum. Bilimin ve hukukun olmadığı hiçbir çalışma sağlıklı bir sonuç vermez.

Adem Sözüer: Başlarken teknik açıdan hedef yöntem açısından bilgi verdiğimiz bir bölüm olacak. Ardından soru cevap yerine katılımcıların söz aldığı ve görüşlerini dile getirdiği açık bir tartışma şeklinde çalıştay sürdürülecektir. Çalıştaydaki konuşmalar kayıt altına alınacak ve bir rapor olarak sunulacak. Sonuç raporu ileride bir belgeye dönüştüğünde de ortaya konacak Strateji Belgesi yine bunun gibi toplantılarda tartışmaya açılacak. 16 çalışma grubumuz var, şimdilik 2 grubun temsilcileri burada, ancak ilerleyen dönemde diğer grupların temsilcileri de benzer çalıştaylarda sizlerle bir araya gelecek. Bu kapsamda katılımcılardan Hatay milletvekili

Mehmet Güzelmansur (Hatay milletvekili): Başlarken bu çalıştayda emeği geçenlere teşekkür ediyoruz. Biliyorsunuz, 4 aydır bir kâbus yaşıyoruz. Depremin gerçekte yarattığı tahribatı ancak şehre gelenler anlayabiliyor. Ve ne yazık ki 4 ay geçmiş olmasına rağmen hala ilk aşamadaki sorunlar devam ediyor. Bu açıdan bu çalışmaya özel bir önem veriyorum. Ancak bu ve benzeri platformlarda yapılan çalışmaların bir sonuç vermesi gerekiyor. Ortaya çıkan sonuçların resmî kurumlara sunulması için ben vekil olarak da kişi olarak da elimden gelen desteği vermeye hazırım. 2 haftadır Ankara'dayız ama ben şahsen söylüyorum henüz bir bakandan randevu alamadık. Hatay'ın sorunları ile baş başayız. Hatay'ın imarı ve kentin yeniden hayata döndürülmesi konusunda kimse ne yapılacağını hala bilmiyor. Sadece emrivaki niteliğinde "ben buraya şu konutları yapacağım, şuraya şunları yapacağım" denilerek kimsenin görüşü alınmadan bir şeyler yapılmaya çalışılıyor. Bence bu çok tehlikeli. Hatay'ın bir demografik yapısı var, Hatay'ın burada sivil toplum kuruluşları, bilim insanları var. Bunları toplayıp fikir almanız gerek. Ancak bunları biz söylüyoruz ama duyuramıyoruz. Depremin üzerinden 4-5 ay geçmiş olmasına rağmen hala seyyar WC ve haşere problemi var. Evleri kim yapacak, herkes kendisi mi yapacak, yerinde mi kalacak, yoksa başka bir yere mi taşınacak, bu konularda resmi yetkililer tatmin edici bir açıklama yapmıyor. Kim Hatay'a el uzatmışsa, kim soruna sahip çıkmışsa ondan Allah razı olsun deriz. Dilerim ki bu salon dolsun, dilerim ki bu toplantılar devam etsin. Bu hislerle herkese teşekkür ederim.

Adem Sözüer: Emin olun ki bu salon ileride dolacaktır. İnsanlar burada neler olduğunu henüz tam olarak bilmiyorlar. Biz dün şehrin durumunu görmeden önce toplantının neden şehre bu kadar uzak olduğunu sormuştum, ancak şehrin durumunu görünce durumu daha iyi idrak ettik. Yine dün Antakya

O R T A K A K I L - A N T A K Y A

Mustafa Kemal Üniversitesi'nin rektörü ile yaptığımız görüşmede onun da sizin gibi merkezden alınan kararlarda yereldeki kişilerin görüşü alınmadığından şikayetçi olduğunu gördük. Bu görüşlerin örtüşmesi iyi oldu.

Şerif Süveydan: Katılımcılara kendimi tanıtarak başlayayım, mimarım ve Antakyalıyım. İlk söz alanlardan gördüğümüz gibi buradaki herkesin bir duygu birliği içinde olduğu için uzun bir konuşma yapmayacağım. Biz Ortak Akıl-Antakya platformu olarak şehrin yeniden imarı sürecinde planlama yetkisine sahip resmî kurumların karşısında süreci açık ve şeffaf bir planlama ilkesi doğrultusunda etkilemek için bir ağırlık oluşturmak hedefindeyiz. Bu amaçla ne kadar bir araya gelebilirsek, sesimizi ne kadar ortaklaştırabilirsek o kadar mümkün olacak gibi görünüyor. Bunun için takip etmek istediğimiz bir sürecin henüz ilk aşamasındayız. Öncelikle çalışma ortamı olarak buradaki gibi bir konuşmacılar ve dinleyiciler şeklinde bir düzen içinde değil de bir masa etrafında karşılıklı konuşmaya uygun bir düzen içinde çalışmayı düzenlemeyi düşünüyorduk, ancak mekân kısıtları nedeniyle şu an bu düzen içinde çalışmayı yapıyoruz. Mekân düzeninin eksiklerini pratikte telafi etmeyi hedefliyoruz.

Platform olarak farklı çalışma grupları oluşturduk, bunlar bazı konu başlıklarını ortaya koymakla görevliler. Bildiğiniz gibi Türkiye'de imar koşulları ilgili ölçeklerde plan paftaları ve bunu tamamlayan mevzuat ve plan notları ile belirleniyor. Aslında bir kentin planlaması bir pafta ve ekindeki teknik bir metinle çözülebilecek bir sorun değil. Çok daha kapsamlı bir sorunlar bütününe ortaya koyması gereken bir strateji belgesi. Biz buna benzer bir Strateji Belgesi'ni hazırlamaya adayız. Böyle bir Strateji Belgesi için öncelikle kentlilerin önüne bir tartışma belgesinde konu başlıklarının ortaya konması gerektiğini düşünüyoruz. Bu amaçla yapılacak ilk toplantıyı bugün hukuk konu başlığında yapıyoruz. Öncelikle yereldeki insanların kafalarındaki sorunları, konu başlıkları ile derlemek amacıyla bir arama toplantısı yapıyoruz. Tartışma Belgesi ortaya konduktan sonra problem başlıklarının geniş katılımı tartışmasını ve bir sonraki aşamada bir Strateji Belgesi'ne dönüşmesini hedefliyoruz. Süreç pratikte kendi yoluyla devam edeceği için sözü fazla uzatmadan katılımcılara vermeyi doğru buluyorum.

Cihat Açıklalın (Hatay Barosu Başkanı): Hukuk konuşuyorsak öncelikle herkesin ortak kaygısı 7033 sayılı CB kararnameinin ve bu kapsamda tanımlanan riskli alan kararının nasıl okunması gerektiği konusu. Biliyorsunuz söz konusu kararnamenin ardından şehrin yeniden imarı için bir master plan çalışması başlatıldı. İstanbullu bir mimari proje ofisine bu görev tevdi edildi. Ancak yeterli zemin etüdü yapılmadan bir mimari tasarım çalışmasının neye göre yapıldığını belirlemek gerek. Bu alanda bir deprem olduğu için şehrin merkezini imara kapatamazsınız. 7033 sayılı kararnameye karşı dava açıldı, bilirkişi görüşlerini de içeren dava belgesini size de sunacağız.

Bir başka önemli konu da deprem öncesinde tamamlanan 1/1000 imar planları depremden sonra hiçbir değişiklik olmadan askıya çıkarıldı. Depremin ardından gerekliliği ortaya çıkan ayrıntılı zemin etüdü yapılmadan bu planların askıya çıkarılması uygun olmadığı için bu planlara da dava açılması gerektiğine karar verdik. Pazartesi Samandağ, Salı günü de Defne Belediyesi'nin askıya çıkan planlarına dava açacağız. Planların depremin ardından yapılacak zemin etüdü çalışmalarına dayanarak revize edilmesi gerekiyor.

Şehir merkezinin mimari projesini için ihaleyi alan firma güzel bir tasarım hazırlamış, ancak bu planın yerelde ve hukuk açısından bir karşılığı yok. Ortak Akıl Platformu'nun da bizimle birlikte bu davaların takipçisi olması gerekir diye düşünüyoruz.

Ankara'dan veya başka yerlerden şehir bu şekilde olmalıdır diye bir plan oluşturuluyor ama bu süreçlerin içinde yerel sivil toplum örgütleri ve Baro olmalıdır diye Mart ayında sayın valiye görüşümüzü bildirmiştik. Bu görüşe karşı bir cevap bile verilmedi. Biz bu süreçte yok kabul ediyoruz.

O R T A K A K I L - A N T A K Y A

Kemal Yeşiloğlu: Jeofizik mühendisiyim. Şehrin yeni planlarını geçen gün bize sundular, ancak bu planların nasıl bir zemin çalışmasına dayandığı belli değil. Antakya'nın zeminini tümüyle aynı riskte değil. Ayrıntılı bir zemin çalışması yapıldıktan sonra riskli alanların bilimsel olarak tespiti gerekli. İmar planının mümkün olduğu kadar kentlileri yerinde tutmayı öncelikle hedeflenmeli. Her zeminde bina yapılabilir, zemin incelendikten sonra binanın niteliği belirlenmesi gerektiğini belirtmek istiyorum.

Abdülğani Mazmanoğlu (mimar): ATSO Başkanını temsilen buradayım. Şehrin 50-100 yıllık geleceğini planlamak için imar planları yapılır. Kemal Bey'in de dile getirdiği gibi öncelikle 100.000, 25.000, 5.000 üst ölçekli planlarda ayrıntılı zemin araştırması yapılarak yeşil alan ve imar bölgeleri belirlendikten sonra parsel bazında imar koşullarını belirleyecek 1.000'lik imar planları hazırlanır. Sadece fiziksel planlama bu süreçte eksik kalacaktır. Yok olmuş bir kentin yeniden kurulması sırasında kentin hafızası yaşam geçmişinin önemini düşünmek gerek. Aksi halde çölün ortasına yeni bir kent kurmuş gibi olursunuz. Bu yöntemle şehrin demografik yapısını da bozmuş olursunuz. Plan aynı zamanda hukuka da dayanır. Hukuksal süreçle beraber imar plan çalışmalarının bir sonuca ulaştırılması gerekli.

Adem Sözüer: Merkezden planlama ile koşulları bilmeden rezerv alan belirleme ve plan yapma tavrı sorunlu. Platformun amacı bunun aksine yatay bir organizasyon oluşturmak. Bu süreçte resmi yetkililerle de temas kurmayı hedefliyoruz. Benim platforma dahil olma sürecim de bu nedenle olmuştu. Grubumuzda önemli mimarlar var, ancak onların ihaleye girip merkezden planlama yapmak amacıyla değil. Merkezden yereldekilerin nasıl yaşayacağını belirlemek mümkün değil diye düşünerek farklı bir yöntem sunulmuştu, o aşamada resmi yetkililerle tam bir iletişim sağlayamadık ama süreç içinde bunu başaracağımızı düşünüyoruz.

Kenan Kantarcı: Riskli alan ilanına ilişkin yaşanan süreci doğru anlamamız için bir açıklama gereğini duydum. Mevcut uygulamaları tasvip etmesem de gücümüzü doğru yöne kanalize etmek için süreci doğru anlamamız gerekir. Riskli alan ilanından önceki akşam resmi yetkililerle bir araya gelerek neden bu karara ihtiyaç duyulduğunu sorduk. Eski Antakya'da Kültür Bakanlığı'nın enkazı kaldırmaya güçlerinin yetmeyeceğini, bu nedenle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan destek almak istediklerini söylediler. Böylece ÇŞB sit alanı içindeki bölgedeki enkazı kaldırmak için çalışmaya başlayabildi. Sadece Asi'nin batı yakasındaki bir şeridin neden riskli alan sınırları içine alındığını bugüne kadar anlayamadık. Halihazırda kent merkezini planlayan B. Derman ve ekip arkadaşları buraya gelerek bizimle bir toplantı yapıldı. Bu sunuş esnasında Derman ekibinin ODTÜ'deki bilim insanlarına kentsel sit alanında nasıl bir müdahale yapılması gerektiğini sorduğunu öğrendik. ODTÜ'den bir grup bu doğrultuda kente gelerek yerinde 3 günlük bir çalışma yaptılar, biz de onlara eşlik ettik. Hazırlayacakları raporun Kültür ve Turizm Bakanlığı'na sunulacağını belirttiler. Sonuçta buradaki büyük potansiyelin doğru hedefe yönlendirilmesi gerektiğini, gereksiz kavgaya girilmemesi gerektiğini düşünüyorum. Bizim burada büyük potansiyelimiz var ama olumlu sonuç almak için doğru yöne kanalize edilmesi gerek.

Salondan gelen soru: B. Derman ekibi çalışmalarına devam edecek mi?

K. Kantarcı: Derman ekibi ile bir bağlantım yok, ancak çalışmaya devam ettiğini biliyorum.

Burada yapılan toplantıda bizim düşündüklerimizi karşı taraftan söz olarak duyduk, mesela depremden sonra şehri terk eden Musevi ailelerin yeniden getirilmesi gerektiğini söylediler. Ne ölçüde sözlerinde duracaklarını bilemiyoruz ama biz söylenen sözlerin takipçisi olacağız.

Tabii bir yandan bunları söylerken diğer yandan sit alanı içinde son derece sorunlu bir enkaz kaldırma süreci yürüdüğünü görüyoruz. Bu tür uygulamalara karşı sahada etkin bir mücadele veriyoruz.

O R T A K A K I L - A N T A K Y A

Depremi ardından özel nedenlerle 26 gün sonra şehre dönebildim ve ayrıntılı kayıt alma çalışmalarına başladım. Bu süreçte yaşanan önemli bir sorun da depremin hasarının gelecek nesillere ayrıntılı verilerle bırakılmasına engel olunması. Oysa bu depremin yıkımının çok ayrıntılı haritalama ve fotoğraf çekimleri, 3 boyutlu belgelenmelerle kayıt altına alınması çok önemli. Resmî kurumların veri elde edilmesine ve paylaşımına karşı bir alerjisi var.

Ecevit Alkan (Avukat): Kenan Kantarcı'nın çalışmalarını biliyor ve takdir ediyoruz. Ancak riskli alan ilanından önceki söz konusu toplantıdaki karar hakkındaki soru işaretlerini dile getirmek gerek. Kenan Bey ÇŞB'nin koşullar gereği alana girmesi gerektiğini ancak girdiğinde uygulamanın yanlış olduğunu söyledi. ÇŞB alana bu şekilde girecekti, geçmiş uygulamalarına bakıldığında ÇŞB'nin keşfeden başka bir yöntem bilmediği açık. Biz bu nedenle ilgili kararnameye itiraz ederek dava açtık.

K. Kantarcı: Ben ÇŞB'nin alana girmesini doğru bulduğumu söylemedim, sadece kararnamenin gerekçesini izah ettim. Sadece mücadele enerjimiz doğru hedefe yönlendirmemiz gerektiğini söyledim. Enkaz kaldırma çalışmaları ve imar planları yapan sorumlularla aktif ve yapıcı bir koordinasyon sağlanması gerekiyor. ÇŞB'nin enkaz kaldırma çalışmalarındaki sorunlara karşı direnç gösterilmelidir.

İsmail Güzelmansur (Hatay Tabip Odası temsilcisi): Bildiğimiz gibi bizim bir üniversitemiz var, şehrin tarihi kimliği ile korunabilmesi için yerelde üniversitenin daha aktif rol alması gerekiyor. Ancak biz onları böyle bir çaba içinde görmedik. Hiçbir çalışma içinde yoklar, daha aktif bir şekilde sürecin içinde yer almaları gerekiyor. Üniversite bu misyonunu yerine getirememiş gibi görünüyor. Sit alanında kültürel mirasın korunması için atanmış Antakya ile ilgisi olmayan bir kişiye neden bu sorumluluğun verdiği benim için bir soru işareti.

İkincisi tarihi Antakya'yı koruma niyetimiz varsa bu sorumluluğu alması için atanan kişinin yanında mutlaka Antakyalıların ve Antakyalı sivil toplum kuruluşlarının olması gerekiyor. Antakya'nın tarihi bugün keşiflerle gözümüzün önünde götürülüyor. Ben yapılanlardan şikayetçiyim.

Bu şehri yeniden ayağa kaldırmayı düşünüyorsak bilimi rehber almak gerekiyor, bu nedenle üniversitenin daha güçlü bir şekilde ağırlığını koyması gerekir.

Son olarak tarihi Antakya'daki tescilli taşınmaz kültürel varlıkların korunması için Vakıfların ve özel mülk sahiplerinin girişimine ihtiyaç olduğunu belirtmek isterim. Aksi halde bu kadar büyük bir alanda mirasın korunmasının mümkün olmayacağı açık. Ancak bu çalışmalar için depremden önce yapılan restorasyon çalışmalarından çok daha yüksek bir maliyetin ortaya çıkacağı göz önünde bulundurulmalıdır. Kültürel miras alanındaki uygulama için öncelikle bir proje yapılması gereklidir. Ulu Cami ve Habib-i Neccar herkesin gözü önünde, belediyeler bu iki tescilli yapının yeniden inşası için yarışa girdiler. Bursa ve Konya BB bu binaları yapacak deniyor. Vakıflar Müdürlüğü bu kurumlardan çok daha güçlüdür. Kısacası özel mülkiyete ait taşınmaz kültür varlıklarının nasıl ayağa kalkacağına ilişkin bir model oluşturulması gerekiyor.

K. Kantarcı: 33 yıllık harita mühendisiyim, teknolojiyi de yakından takip ediyorum. Bu tecrübeye rağmen depremden sonra ilk drone uçuşlarını yapmak için sahaya çıktığımda Antakya Lisesi'nin kavşağı ile Ali Haydar Hastanesi'nin kavşağını birbirine karıştırdım. Şimdi ben bu kadar yıllık meslek insanı olarak bile böyle bir sorun yaşarken dışarıdan gelen genç ve tecrübesiz birinin anlaması ve takip etmesi mümkün değil. Şimdiye kadar yoğun mücadele ile kültürel mirasa hafriyat kamyonlarının girmesine mani olduk ama son günlerde uygulama yine gevşedi. Karşı tarafın gözünü korkutmak için belki Baro aracılığıyla bir dava açılması düşünülebilir.

O R T A K A K I L - A N T A K Y A

Adem Sözüer: Açılacak davalar konusunda biz de hukuk birimi olarak size destek verebiliriz. Türkiye’de kültür varlıklarını koruma mevzuatı son derece geniş kapsamlıdır ve sert cezai yaptırımları vardır. Tabii uygulamada her zaman aynı hassasiyeti göremiyoruz ancak yine de süreci takip etmek için hukuki girişimlere destek verebiliriz.

Öte yandan üniversitenin durumu konusunda dün rektörle yapılan görüşmede kısa bilgi aldık. Üniversitenin pek çok öğretim üyesi depremde hayatını kaybetmiş, zarar görenler de var. Şu an rektör mevcut öğretim üyelerini kaybetmemek için ciddi bir çaba içinde. Her halükârda üniversite ile yakın bir diyalog kurulması gerektiği konusunda size katılıyorum. Bazı ilişkilerin sorunlu ve kopuk olmasının nedenlerini biliyoruz ama depremi yaşadktan sonra sorunları aşım bir araya gelmemiz gerekiyor. Bugün biz burada toplantı halindeyiz, onlar da Çevre ve Şehircilik Bakanı ile orada toplantı halinde, halbuki bir araya gelebilirdik.

Ayhan Kara (İş insanı, Hatay Ortak Meselemiz Platformu Konsey Üyesi) : Ankara’da deprem bölgelerinin normalleştiği söyleniyor, ancak az önce buraya gelirken geçtiğim çevre yolunda binlerce insanın su sırasında beklediğini gördüm. Normalleşme buysa nasıl yapacağımızı gördüler. Bize depremin hemen sonrasında olduğu gibi gelecekte, hiç gelmeyebilirler. Biz enkazın içinden kendimiz çıkmayı da biliriz. Merkezi idare samimi değil diye düşünüyorum. Bunu da yüzlerine haykırmamız gerek. Dava konularından biri şu olsun, Ulaştırma ve Altyapı Bakanı enkaz altındakiler olur olmaz paylaşım yapmasınlar diye depremin hemen ardından internette bant daraltması yapıldığını itiraf etti. Enkaz altında sessizce ölmemiz için sesimizin kısılması kararı alındı. Bu büyük bir suçtur.

Kenan Bey ile aynı toplantıya ben de katıldım. ÇŞB istediği binaya istediği şekilde müdahale etme derdindeyken ihaleye aday firmalar da her kamyon seferinde en çok yük ile doldurma çabası içindeyken Kültür ve Turizm Bakanlığı orayı riskli alan ilan etti. Sanki deprem nedeniyle yeni bina yapılmaması için riskli alan ilan edilmiş gibi bir anlam çıkıyor bu isimlendirmeden, halbuki tam aksi bir durum var. Riskli alan yerine “koruma alanı” deselerdi kimse itiraz etmeyecekti. O gün Kültür Varlıkları ve Müzeler Müdürü’nün tarifi vardı, biz burayı koruma amacıyla riskli alan ilan ediyoruz demişti. Bu ifade beni mutlu etmişti. Belki de bu şekilde tanımlamak daha doğru olacak.

İstanbul’daki toplantı yetersiz koşullarda planlanandan çok daha uzun bir sunuş oldu. Ciddi bilgi eksikliği de içeren sunuşun sonunda itirazımızı dile getirdik. Hataylılara rağmen, Hatay’ın kaderine yön vermenize mâni olacağımızı net bir şekilde ortaya koyduk. B Derman ekibinden sunuş yapan biri bizi suçlamaya kalktı ve cevabını aldı. Bir toplantıyı organize edemeyen bir ekip Hatay’ı nasıl yeniden imar edecek, 2.300 yılda inşa edilen şehir 2-3 ayda nasıl yeniden planlanacak? Yetersiz bir çalışmaydı.

Birkaç gün önce Derman ekibi ile yapılan Hatay’daki ikinci toplantıda, belki de beni katılımcılar arasında görünce, ilk toplantıdan bazı dersler alınmış olmalı ki “sivil örgütler olmadan adım atmayacağız” dedi. Bu söz doğru bir noktaya geldiğini gösteriyor.

Depremin 16. günü yereldeki gönüllülerle **Hatay Ortak Meselemiz (HOME)** adlı platformu kurduk. Sonra başka platformların kurulduğunu da gördük. Bunlarla bir araya geldik. Nitekim 10 gün önce diğer sivil örgütlerle de bir araya gelmeye başladık. Daha önce Bilgi Üniversitesi’nde bir araya gelen 43 sivil örgütün temsilcisine söylediğim gibi hiçbir sivil örgütün tek başına sonuç alması mümkün değil. Ön yargılar ve dayatmalar olmadan bu örgütlerin bir araya gelmesi ve somut konularda önerilerini sunarak karşılıklı müzakere etmesi gerekli. Yapılması gereken önerilerle masaya gelmek.

B. Derman ekibinin buradaki 2. sunuşunda da dile getirdim, yok olmuş şehrin kısa sürede ve tek seferde ayağa kaldırılması mümkün değil. Bir yanda binalar ve bir yanda insanlar var, bunları ayrı ayrı ayağa kaldırmaya çalışırsak sonuç alamayız. İkisi birlikte ayağa kaldırılmalı. İnsan faktörü binalardan daha önemli.

O R T A K A K I L - A N T A K Y A

Depremde baba yerine koyduğu birini kaybeden bir afetzedenin cümlesini her hatırladığımda dudaklarım titriyor: “bu kayıptan sonra nasıl yaşarız?” Annesine söylediği “biz de birlikte intihar edelim mi?” cümlesi. Toplum bu halde, ben bu insanlarla birebir ilişki içindeyim. Acilen bir psikolojik danışma merkezi kurulmalı.

Sivil örgütlerin bir araya gelerek gerekirse aylar boyunca tartışması ve müzakere etmesi gerek.

Depremzedelerin durumlarını, şikâyet ve önerilerini öğrenmek için gezici bir “fikir bankası” oluşturulabilir. Planlanan gün ve saatlerde depremzedelerin yanına giderek onlardan görüş, öneri ve taleplerini toplamak açısından pratik bir yöntem olarak izlenebilir. Bu talepleri ciddi bir sivil platform doğru şekilde tasnif edip sonuç çıkarabilirse kentin yeniden ayağa kaldırılması mümkün olabilir.

48 sivil örgüt, yuvarlak masa şeklinde örgütlenmiş bir organizasyon olarak bir araya gelecek. Kısa süre içinde bir tarih belirleyerek İBB ve HBB'nin koordinasyon merkezindeki bize açılacak çadırında toplanacağız. Her konunun masaya döküldüğü, taleplerin, istenen ve istenmeyenlerin bütün katılımcılar tarafından dile getirildiği bir toplantı dizisi planlanmalı. Resmi muhataplarımızla konuşurken Hatay bunu istiyor, bunu istemiyor diye net bir şekilde dile getirmeliyiz.

Hatay bizim. Bugünkü facianın sorumlusu hepimiziz. Kentimizin yeniden adına yaraşır şekilde ayağa kaldırılması çabası da bizim gelecek kuşaklara karşı sorumluluğumuzdur.

Ecevit Alkan (Avukat): Size iyi bir haberim var, sorunumuz aslında imar planı değil. Burada planlama yapacak herkes hüsrana uğrayacak. Sandıkları gibi “biz planladık herkes bizim dediğimizi kabullenecek” gibi bir fikir kabul edilmeyecek.

Şu an Çernobil faciasına eş bir çevre felaketinin içindeyiz. Enkazı kaldırma ve depolama yöntemleri, konteyner kentleri yerleştirdikleri yerler. Hatsu henüz su faturalarını bile düzenleyemez haldeyken bu geçici barınma alanlarının altyapısını nasıl düzenlediniz, nasıl yaptınız? Yarın büyük sosyal patlamalar olacak burada. İmar planını 50 defa yapsalar da önemli değil, daha enkazı toplayamadılar. Bunun bir oyalama politikası olduğunu düşünüyorum, boşuna bir çaba. Şu an yürüyen tek şey TOKİ programı. TOKİ el koyma işlemlerine başladı. Maraş boğazından başlayarak Gülderen'e kadar 14 bölge belirlendi, bu kapsamda 10 bin konut yapılacak ancak yıkılan konut sayısı 80 bin, yapılacak olanın 8 katı, çok daha fazlası. Şimdi yeni ÇŞ Bakanı yerinde dönüşümden bahsediyor. Yıkılan binalar için kredi verecekler, insanlar binaları aynı yere yapacak. Gündemde olan her girişimi takip ediyoruz. Ancak dışarıdan yardıma ihtiyacımız var. Depremi ilk gününden beri söylüyoruz. Bütün sorunların altından tek başımıza kalkmamıza imkânımız yok, gece gündüz çalışsak da bu mümkün değil. Dışarıdaki insanların bize bu gözle bakması lazım. Bizim ne istediğimize kulak vererek nasıl yardımcı olabileceklerini düşünmeleri gerek.

Çevre felaketi yaşam hakkımızı, yaşasak bile sağlıklı yaşam hakkımızı ihlal ediyor. Çadır kentlere gidiyorum çocukların pek çoğunda alerji ve salgın hastalıklar var. İmar planı olsa da olur olmasa da olur, ama sağlıklı insan olmadan olmaz.

Samandağ'da imar planı var, ama açılmış imar yollarının büyük kısmı (%80'i) kapalı ve onları açmak mümkün değil. Senin binanın yıkıp yol açacağım dediğinizde, o binaların sahipleri itiraz edecektir. İnsanları imar planına uygun şekilde yerleşmeye ikna etmeniz gerekiyor.

İnsanların çoğu dışarıda, dönmek için bir şeylerin düzelmesini bekliyorlar. Ancak bu haliyle enkazın kaldırılması 2-3 yıl sürecek. Bu süre içinde mesnetsiz plan yapanlar hüsrana uğrayacaklardır.

O R T A K A K I L - A N T A K Y A

K. Kantarcı: Şu an bizi tereddüde düşüren yetkililerin bir açıklama yapamıyor olmaları. Bunun nedeni geçmişte bu ölçüde bir felaketi daha önce yaşanmamış olması. Ancak ne yapacaklarını bilmiyorlar. Yeni binalara ve deprem konutlarına hemen karşı çıkmamak gerekiyor. Kış geldiğinde TOKİ evlerine de ihtiyaç olacak. İhtiyacı olanlar, engelli aile üyeleri olanlar var. Yetkililere yol gösterecek öneriler yapmamız, elimizden geldiği kadar yardımcı olmamız gerekiyor. Tabii şunu da unutmamalıyız: iyi bir şehir iyi bir imar planı ile olur.

Ecevit Alkan (Avukat): Açık konuşmak ve doğru söylemek lazım. Belki de her mahalleyi ayrı değerlendirip ayrı tarihler verilmesi gerekirdi. Tutulamayacak şeyler söylememek gerek. Bir yıl içinde konurların teslim edeceklerini söylediler, ancak bu mümkün değil. Mahalle ölçeğinde tarih vermek doğru bir yöntem olabilir.

İnal Büyüker (Hatay İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı): Mahalle mahalle çalışmanın yanında yaşanır bir şehir hale gelmesi gerek. Önce güvenliği ve teknik yapılabirlik ardından mülkiyetin konuşulması lazım. Yaşarken zorluk yaşadığımız bir şehir vardı, belki bu fırsatla sorunlarımızı ele almamız gerekiyor. Kendimizi sorgulamamız ve özeleştirme yapmamız gerekiyor. Bir yandan mahalle ölçeğinde çalışılırken bir yandan da depremin verilerini de esas alarak şehrin bütünü de yeniden ele almak zorundayız. Depremden önce şehrin trafiği, yeşil alan miktarı, yaşam koşulları sorunluydu. Bu açıdan bir özeleştirme de yapmalıyız. İmar affı için başvuru yapmak için sıraya girmedik mi? Bir kat daha fazla çıkmak için başvuru yapmadık mı? Mülkiyet önemlidir ama öncelikli olan can güvenliğidir. Gerekirse mülkiyet haklarını yeniden değerlendirerek yeni planı eski hatalara düşmeden yapmak zorundayız.

Ecevit Alkan (Avukat): (Araya girerek eklenen not) Benim kastettiğim şehrin bütünü planlamasının mevcut koşullarda öncelikli olmadığı idi. Henüz şehrin moloz kaldırma süreci tamamlanmış değil, öncelikle bu sürecin planlanması gerekiyor.

İnal Büyüker: Henüz ders alamadık. Hala imar planlarında mülkiyetimizi korumak, ağır hasarlı binaları orta hasara çevirerek korumak derdindeyiz. Mikro bölgeleme planlarının da eksiklerinin olduğunu gördük depremde. Mesela Odabaşı bölgesinde süper kesmenin olduğundan bahsediliyor. Ama halen deprem öncesindeki mikro bölgelemeye dayanarak mevcut imar planlarının devam ettirilmesi yönünde girişimler var. Önce insanyaşatalım ki sonra şehri yaşatalım.

Kemal Yeşiloğlu: Sahada aktif olarak çalışan mikro haritalama yapan bir ekip yok, zemin durumunu anlamak için sismik araştırmalar, jeofizik ve jeolojik araştırmalar yapılmıyor. Şehri her gün dolaşan bir uzman olarak yerinde bu tür çalışmalar yapan bir ekip ile karşılaşmadım.

İnal Büyüker: Deprem öncesinde 2012 yılında TMMOB'a bağlı odalarla birlikte düzenlediğimiz bir çalışmada 35-40 bin kişinin depremde öleceği tahminini paylaşmıştık, son depremde tahminimizin ötesinde kaybımız oldu.

Moloz kaldırma çalışmaları yanlış ve yönetmeliklere uygun olmayan bir şekilde ilerliyor, bu şekliyle büyük bir sorun olduğu kesin. Ancak molozların da tehlike arz ettiğini de göz önünde bulundurmamız lazım. Belki ütopyik bir öneri olacak ama öncelikle şehri tümünden boşaltıp ne yapılacağına karar verilmesi gerek. Geçici barınma birimlerinde koşulların iyileştirilerek barınma sorununun çözülmesi uygun olacaktır. Halkın bir kısmı hala hasarlı binalarda yaşamaya devam ediyor. Depremler bazı hatlar üzerinde ciddi hasara neden oldu ancak ÖİDeniz fay hattının hala kırılmadığını da not etmek gerek. Olası bir deprem

O R T A K A K I L - A N T A K Y A

hasarlı binaları kullanan önemli bir kesimde ciddi can kaybına neden olabilir. Bu ihtimali düşünmek bile istemiyorum.

Filiz Aksöz (Avukat, Defne ve Büyükşehir Belediyesi Meclis Üyesi): Deprem öncesinde son 4 senede Defne ve Hatay'ın planlaması bizler tarafından yapılmaya başlanmıştı, ancak depremle birlikte bütün süreç yerle bir oldu. Bugün planlamaya yönelik çalışmalarda geçmişte planlama süreçlerinde yer alan kişilerin yeri olmadığını görüyorum. Oysa hepimizin bu çalışmanın içinde olması gerekiyor. Depremin ardından geçen 5. ayın içinde olmamıza rağmen sanki 1. ayda imiş gibi bir manzara var.

Hatay farklı bir yer, her mahallenin bile kendine ait bir çözümü var. Her mahallenin kendine has ayrı bir geçmişi, yaşam tarzı ve hassasiyetleri var. Şehrin yeniden planlamasında bölge insanlarının, alanı bilen sivil toplum örgütlerinin içinde olduğu bir süreç önce görülmesi gerekiyor.

Depremin ardından 1. Haftadan itibaren bölgeden hiç ayrılmadım, çadırları, geçici barınma alanları ziyaret ettim. İnsan faktörü çok önemli. Sahra hastanesinde bir ilerleme yok, engelliler, çocuklar, bebekler, kadınlar asgari koşullarda nasıl yaşandığını biliyor. Gelecek sene eğitim nasıl çözülecek, bu konuda ne yapılacağı konusunda hiçbir bilgi yok. Bu konuların çalışmanın içinde yer almasını istiyorum.

Merve Eryılmaz (Avukat, Hatay Barosu Afet Komisyonu Üyesi, Panelist): Burada dile getirilen bütün görüşler çok değerli, ancak panelin asıl konusu hukuk ve sağlık olduğunu göz önünde bulundurarak bu alanlara ilişkin tespitleri ve sorunları paylaşmak istiyorum.

En büyük problemlerden biri ağır veya orta hasar binaların hasar durumuna yönelik itirazlar. ÇŞB'nin uzmanları bazen yanlış tespitler yapmış olabiliyor, bazı durumlarda aynı bina için 3 ayrı rapor verildiğine tanık olduk. Biz de halkın vekili olarak yanlış tespitlere yönelik itirazlara yönelik süreci yürütüyoruz. İç talepler idari yargıda, şu anda 2 adet mahkeme var. Afet komisyonu aracılığıyla mahkemelerin sayısının artması gerektiği söyleniyor. Yıkım ve enkaz kaldırılması çalışmalarında delil niteliğindeki molozlar ortadan kaldırılmış oldu. Yıkım kararlarının iptalini talep eden çok sayıda dava girişimi oluyor. İlk günden beri aktif olarak sahada olmamıza rağmen ilerleme kaydedemiyoruz, bu davalarda girişimlerin sonuca ulaşmamasının nedeni biz değiliz.

2 ay önce açılmış idari davalar sonuca ulaşmış değil. İdari mahkemelerde açılan 2.000, diğer mahkemeleri de eklersek toplamda sayısı 4-5 bine ulaşmış dava var. Şu anda açıklanan liste haricinde hala pek çok yapı için karar verilmedi. Bölge bölge ilerleniyor, öncelikle ağır hasarlı binaların yıkımı yapılıyor. Bu sırada binasının elinden alınacağından endişe eden vatandaş bilirkişinin tespitine karşı dava açmak istiyor. Mahkeme sayısının yetersizliği ve dava sayısının çok artması nedeniyle süreç tıkanmış durumda. Bu durumda dava süreçleri hukuki prosedürler ve usul dışında yöntemlerle ilerliyor, ancak ileride üst mahkemeden kararların dönmesi riski mevcut. Bu koşullarda davanın nereden döneceğini öngöremiyorum. Bakanlık neden mahkeme ve bilir kişi sayısını artırmıyor? Çok kısıtlı bir ekiple yoğun bir süreç yürütmeye çalışıyoruz.

Hak sahipliği başvuruları da bir başka sorunlu konu. Hak sahipliği başvurusu ile bir borç yükümlülüğü oluşuyor, ancak mevcut koşullarda ağır hasarlı olarak tespit edilen bina az hasarlıya dönüştüğünde hak sahipliği başvurusunun koşulları nasıl etkileneceği de açıklığa kavuşmuş değil. Tam aksine bir değişiklik olduğunda da nasıl bir karar verileceği belirsiz. 2 sene sonra dava sonuçlandığında hak sahipliğinin konumu ne olacak? Bu konuda bakanlığa taleplerimizin iletilmesi büyük önem taşıyor.

İnal Büyüker: Hasar tespiti için ilk duyuruda 6.500 kişilik bir bilirkişi ekibi oluşturulduğu belirtildi, ancak ÇŞB bünyesinde bu sayıda bilirkişi yok. Bu nedenle pek çok kişi gönüllü bilirkişi olarak başvurdu ve bu çalışmayı yaptılar. Süreç içinde yetersizlikler nedeniyle hatalı tespitler yapıldığı doğru, ancak alınan bazı

O R T A K A K I L - A N T A K Y A

hasar tespit kararına yönelik itirazlarda suistimal de var. Ağır hasarlı olarak tespit edilmesi gereken bazı binaların orta hasara çevrilmesi yönünde itirazlar oldu. İmara uygun olmadığı halde orta hasarlı olarak tespiti yapılan binalar var, ancak binanın ruhsatı yok. Bu gibi durumlarda nasıl bir uygulama yapılacağı da belirlenmeli.

Ali Dablan (Elektrik elektronik mühendisi, Odalar ve Borsalar Birliği Genç Girişimciler Başkanı) :

Benim önceliğim yaşamın devamının sağlanması. İnsanlarda ciddi bir kaygı ve güven problemi var. Yardımların geli ve dağılış biçimlerindeki sorunlar nedeniyle güven sorunu var. Kimse rahat değil, ne yapacağını bilmiyor. Halkta ciddi bir güven ve kaygı problemi var. Oysa çok basit önlemlerle endişeleri gidermek ve pratik sorunları hafifletmek mümkün.

Ben bir iş insanıyım, benim personelim Toplu taşıma olmadığı için çalışanlar işe gelemiyor. İnsanların bir an önce çalışmaya başlaması gerekiyor. Çalıştıkça kendimizi sağaltacağız. Bir an önce sanayi sitesinin toplanması ve insanların çalışmaya başlaması gerek. Samandağ'a otobüs yok, otostopla gidenler var ama ulaşım imkânı yok. Resmî kurumlarda yapılacak işler için evrak düzenlemek için çok uzun mesafeleri yaya olarak gitmek zorunda kalan insanlar var. Devletin bu tür konularda desteğini yanımızda hissedemiyoruz.

Remzi Can Karataş (Avukat, Hatay Barosu Afet Komisyonu Üyesi, Panelist): Bizim burada öncelikle birbirimizi ve durumu iyi anlamamız gerekiyor. Halkın neden mülkiyet haklarını koruma motivasyonu ile davrandığını anlamamız gerek. İlk toplantılarda afet sonrasındaki sürece ilişkin 4 aşamadan bahsedilmişti: birinci adımda arama kurtarma, ikinci adımda kısa vadeli minimum yaşam koşullarının sunulacağı ortamı, üçüncü adımda geçici barınma koşullarını nitelikli seviyede çözen birimleri, dördüncü aşamada ise kalıcı binaların yapıldığı bir süreç ifade edilmişti. Mevcut durumda arama kurtarma aşamasından direkt kalıcı yapılar aşamasına geçilen belirsiz bir süreç var. Ağır hasarlı binaların durumuna ilişkin resmi bir açıklama olmadığı için depremzede halk ellerinde kalan tek şeyi, mülkiyet hakkını korumaya çalışıyor. Bu konudaki dava başvurularının ana nedeni bu. Mülkiyet hakları konusunda resmi bir açıklama olmadığı için endişe giderek artıyor.

Hasar tespitinde birden farklı sonuç çıkan, ya da üst katın ağır hasarlı, alt katın ise az hasarlı olduğu yönünde tespit raporlarına rastladık. Bir avukat olarak bu tür raporlarla karşılaşınca raporların şu kadarı doğrudur, şu kadarı yanlıştır gibi bir ön kabulde konuya yaklaşmam.

Hak sahipliği başvurularında bir insana bina verilirken kendi evi hakkında verilecek kararın ne olacağı hakkında bir açıklık yok. Mülkiyet hakkının nasıl delindiğine ilişkin pek çok olumsuz örnek var. Hak sahipliği ile başka yerlerde konut alanların merkezdeki konutlardaki haklarını kaybetmeleri riski olabilir. Bu depremden sonraki ikinci büyük yıkım olacaktır.

Yıkım sürecinde pek çok usulsüzlükle karşılaşılıyor. Evinden eşya çıkarmaya gelen kişilere yıkım ekibinden birileri gelip izin vermemek gibi uygulamalara şahit oluyoruz. Birebir rastladığım bu olayların depremzedenin mülküne el koyma olarak adlandırılması gerek. O kişileri gönderdiğinizde polis gelip ağır hasarlı binaya güvenlik nedeniyle girmenin yasak olduğu söyleniyor. Ağır hasarlı binalarda her şeyini kaybetmiş insanlar evinden birkaç parça eşyayı çıkarmaya çalışırken onların bu hakkını yakalamak büyük bir hukuksuzluktur.

Serkan Koç (Hatay Şehir Plancıları Odası Başkanı): Çok not aldım, nereden başlamak gerektiğini bilemiyorum. Öncelikle mahalle ölçeğinde planlamadan başlayayım. Mahalle ölçeğinde yapılan plan süreçlerinin sorunlarını 2014 öncesinde gördük. Antakya'da 66 tane belde belediyesi vardı. Bu kadar

O R T A K A K I L - A N T A K Y A

parçalı planlama sürecinin neden olduğu kaosu çözmek mümkün değildi. O sürecin sonunda Odabaşı ve Ekinci bölgelerindeki büyük yıkımları yaşadık.

Riskli alan tartışmamız oldu. Üç çeşit riskli alan ilan edilme nedeni var:

1. Zemin durumu kötüdür,
2. Yapı stoğunun kötüdür,

3. Afet geçirmiş olması nedeniyle riskli alan ilan edilmiş olabilir. Antakya'da da bir riskli alan ilanı oldu. Kültür Bakanlığı ile yapılan toplantıda bakanlık bu bölgedeki enkaz kaldırma sürecini yönetemeyeceklerini belirttiler. Koskoca bakanlık bu alanda süreci idare edemiyorsa bu durum sorgulanmalıdır. Öte yandan riskli alan ilan edilen bölge içine sit alanının tümü dahil edilmedi, Narlıca, Maşuklu, Hipodrom'un olduğu bölgelerde sit alanımız devam ediyor. Neden o alanlar riskli alan kapsamına alınmadı? Aynı toplantıda neden Atatürk Caddesi tarafının riskli alan kapsamına dahil edildiğini sordum, tatmin edici bir cevap alamadık. Burada iyi niyet olduğunu düşünmüyorum. Bu güne kadar ÇŞB'nin yürüttüğü örnek ve iyi olarak nitelendirilebilecek bir uygulama yok.

Zemin durumu bir başka konu. Zemin etüdü iki türde yapılır, parsel başında binaya yönelik, diğeri ise yerleşime uygunluk açısından yapılan etüt. İmar planına esas olarak yaptığımız zemin etüdü çalışmalarına göre yerleşime uygunluk tespit edilir. Depremde yönetmelik ve planların son derece yetersiz olduğunu gördük. Planlama öncesindeki yönetmeliklerin hem yapıya yönelik hem de imar planına esas yapılan yönetmelikleri çok aşan katsayılar belirlenmesi gerektiği ortaya çıktı. Deprem öncesinde yapılan yönetmelik ve etütlerin tümünün elden geçirilmesi gerekli. Bakanlığın yönetmeliğine yönelik değişiklik önerisine baktığımızda konsolların sorumlu tutulması problemi doğru bir bağlamda anlamamak demektir.

Depremden üzerinden 4 ay geçti, planlama yetkisi kimde? Belediyelerde hala deprem öncesindeki planlar askıya çıkıyor. İlan edilen plan notu değişikliklerini takip ediyorum, hala parsel bazında plan değişiklikleri için kararlar alınıyor. Merkezi idare de yerel idare de yaşanan deprem sonrasında şapkasını önüne koyup dürüst bir değerlendirme yapmadı. Meslek örgütlerinin açıklamalarını bir yana bırakırsak resmi idareler sorumluluğu üstlenerek yeni bir çalışma başlatmadı.

Bir başka konu da şehirde yürütülen fiili planlama süreci. Depremden sonra plansız bir şekilde fiili müdahalelerle şehir planlanıyor. Bir yandan enkaz kaldırma çalışmaları devam ederken bir yandan yapılanlar var. ÇŞB sulak alanlara moloz döküm alanlarına dönüştürülüyor, AFAD her bulduğu alana vahşice konteyner kent yapıyor, Sağlık bakanlığı tarım alanına hastane açıyor.

Geçici barınma da bir sorun. Geçici barınma nedir? Bunun yönetmelik ve standartlarına baktım. 21 m²'lik konteyner ev uzun süre yaşanabilecek bir birim değil. Bu insanları siz ne kadar süre bu koşullarda barındırmayı düşünüyorsunuz? Sağlıksız, yetersiz. Oradaki bir çocuk nasıl eğitim görecektir, nasıl yaşamını sürdürecektir. Prefabrik yapıların koşullarının yükseltilmesi çok önemli bir sorun. Moloz döküm alanlarına yakın olmaması, sağlık koşullarının gözetilmesi gerek.

Bir de mevcut planlama çalışmasını yürüten mimar var. B. Derman iyi bir mimar, iyi bir yarışmacı olabilir ama mesleki açıdan şehir plancısı değil. Burada yaptığı sunuşa ben de katıldım. Yaptığı üç boyutlu tasarımları gösterdi, sunuma ilişkin planlama açısından kritik önemde pek çok soru yönelttim, bunları yaptığını söyledi ama nasıl yaptığını paylaşmadı. Ben sorularıma cevap alamadım.

Şu an kadastrodan çap alamadığınız için inşaata izin verilmiyor, yoksa belediye imar izni verebilir. Bu açıdan yasal bir engel yok. B. Derman'a bu konuda nasıl bir önerisi olduğunu sordum. Zira yönetmelik gereği planlama yetkisi büyükşehir ve ilçe belediyelerinde. B. Derman planlama sürecini yerel aktörlerle birlikte yürüteceğini belirtmişti ama mevcut planlama süreçleri ve imar komisyonlarının, geçici barınma müdahaleleri hakkındaki soruya cevabı çok tehlikeli idi: "bir kararnameye bakar" diye cevap verdi. Bu son derece riskli bir cevap.

O R T A K A K I L - A N T A K Y A

Son olarak şunu söylemek istiyorum. İlk günden beri Subaşı Belediyesi'nde çalışmalarını yürütüyoruz. Sürecin birlikte yürütülmesi gerektiğini belirtiyorum. Mevcut yönetmeliklerle bu sürecin yürütülmesi mümkün değil.

Cihat Açıklan (Hatay Barosu Başkanı): Oturum sona ermeden önce bir konuda bilgi vermek istiyorum. Bant daraltmalarla ilgili bütün hukuki süreç başladı. Bazı GSM operatörleri talebin BTK'dan geldiğini belirtti. İlgili sorumluların takibi için dava başvurularını yaptık.

Çünkü hipotermiden kaybettiğimiz canlılar var hipotermiden öldüklerine ilişkin geriye dönük adli tıp raporu da alınmaz. Ama o günkü iklim koşulları ve arama kurtarmada geçen süre dikkate alındığında kaybın bu şekilde olduğu anlaşılır. Tabipler Odası'nın da bununla ilgili raporu var.

Riskli alanlarda ilgili Cumhurbaşkanı kararnamesine yönelik şahsi görüşümü de beyan edeyim. Eğer bir risk afete dönüşmüşse sizin o anda itibaren afet yönetiminde geçmeniz lazım. Bakış açımız bu şekilde olursa birbirimize daha iyi anlayabiliriz.

Merve Kardeşime bir bilgi vereyim 300.000 bağımsız bölüm dava konusu edilmeli. Çünkü etkilenen yapı sayısı tam olarak bu. İdare mahkemesi başkanlarımızla yaptığımız toplantı neticesinde her biriyle ilgili bir tespit, Bir de daha sonra yıkımın durdurulmasına dair davalar olacağı için Hatay'da 1 milyon 200 bin davadan bahsediyoruz. Böyle bir süreç var karşımızda. Bugüne kadar sınırlı sayıdaki gönüllerimiz ile tam 35.700 hukuki ihtilafa müdahil olduk.

Biz Antakya'nın Türkiye'nin Çernobil'i olsun istemiyoruz. Hatay'da vahşi depolama dediğimiz açığa depolama faaliyetlerinin bir an önce durdurulması lazım. 103 milyon ton civarında bir enkazdan bahsediliyor Doğrudur zaten devlet organizasyonu kişiyle örneği verildi böyle büyük felaketlerde ihtiyaç hissedilir öbür türlü küçük olumsuzluklar işte bir mahallede bir bahçe duvarı çökmesi belki muhtarın komşuları her biriyle çözülebilecek bir hadisedir ama bir kent bir tarih yok olmuşlar burada zaten devlet organizasyonuna ve bilimsel bilimsel duruşa akla ihtiyaç vardır.

Bu bakımdan yetkililerin bunu da gözden kaçırmaması gerekir Şimdilik böyle olsun yine hayata dökelim Şimdilik böyle olsun filanca kişinin serasına yakın yere molozu depolayarak dersiniz bu şimdilik yerinde Kalsın şimdilik böyle olsun uygulaması çocuklarımızın geleceği gelecek kuşakları tedavi edilemez kalıcı hastalıklara yakalanmasına ve yaşanmaktadır

2. OTURUM:

Adem Sözüer: Tekrar merhaba. Herkese sırayla söz vereceğim ama sağlık grubu ile devam edeceğiz. Bu nedenle Profesör Doktor Bengi Semerci sağlık grubundan olduğu için önce ona sözü vereceğim. Bundan sonraki çalıştaylarda 16 çalışma grubunun her birinin üyesinden bir katılımcının katılmasının daha doğru olacağını düşünüyorum.

Prof. Bengi Semerci: Öncelikle herkese geçmiş olsun demek istiyorum. Psikiyatristim, geçmişte yaşanan depremlerin ardından yardım çalışmalarına ilişkin tecrübem var. Eğitim grubunu temsilen de buradayım, çünkü çocuk psikiyatristiyim. 99 depremi ve Van depreminde çalıştım, bu süreçlerde sağlık ve toplumsal rehabilitasyon çalışmalarında yer aldım. Sabah yapılan konuşmalarda gördük gibi problemler bir bütün, problemi disiplinlere bölmenin uygun olmayacağını gördüm.

Şehre dönenlerin şehre girmesini sağlamak ve travmaların etkilerini gidermek problemleri bir bütün. 7 Şubat'tan beri buraya gelen gönüllü arkadaşların eğitimi, yönlendirilmesi ve online temaslar sayesinde Antakya'daki deprem sorunlarının içindeyim. Sağlık grubundaki bütün sorunları not

O R T A K A K I L - A N T A K Y A

edeceğim. Grup içinde eğitimciler ve sağlıkçılar da var. Bu konularda dile getirilenleri de değerlendireceğiz.

Sahada ciddi bir temizlik, hijyen sorunu var. Önceki depremlerde bu kadar yoğun etki ile karşılaşmamıştık. İlk yardım insanların psikolojik ihtiyaçlarından önce temel barınma ve gıda koşullarının çözümünü hedefler. Ancak burada henüz temel barınma ve hijyen koşullarında büyük eksiklikler var. Ciddi bir toplum sağlığı sorunu ile karşı karşıyayız. Şehirde haşere sorunu olduğu görünüyor.

Biz hazırız, hep birlikte ne yapabiliriz soruları için biz bir aracıyız. Katılımlarınız için teşekkür ederiz.

Fuat Büyükaşık (Mimar, Antakya Ticaret Odası Temsilcisi): Depremi yaşayanlarız, hatta sonrasında kalanlarız. Belki şanslıyız, artık ne kadar şanssa. 500 yılda bir olan bir depremle karşılaştık. Ama şu çıktı ortaya, sosyal devlet değilmişiz. Şehir planlamadan başlayarak, hukuku, sağlığı her açıdan devlet sorunla karşılaştı. Burada depremin sorumluluğu açık, öyle örgütlenmiş olmalıydık ki devletin bunu yapamaması gerekiyordu. Biz bütün boyutlarıyla yurttaş olmayı başardığımızda sorunların üstesinden geleceğiz.

Plan nasıl yapılır? Vatandaşların hakları nedir? Trende, selde, trafik kazasında ölmeyi biliyoruz.

Hukuki olarak afet bölgesi ilan edildik mi? İşin o kısmını bilmiyorum. Mimarım, çok güzel bina yaptık ama depremde yeterince güvenli bina yapamadığımızı gördük. Mesela tefrişin sabitlenmesi, avize yapılmaması gibi teknik konularda doğru çözümler üretememişiz.

Şehrimize methiyeler düzüyoruz, şehrin bir ruhu var, bu konuda önceden dile getirilenleri tekrar etmeye gerek yok. Yaşanan yıkım bir imkân olabilir mi, diye konuya bakıyoruz.

İnsanlığın şehirleşme tarihine baktığımız zaman nelerin yapılması gerektiğini biliyoruz. Bazen çok sabırlıyız, ama bir yandan da çok rahat ve organizasyonsuz hareket ediyoruz.

Belediyelerin kurgusu yanlış, meclis üyeliğinin koşulları yanlış. Meclis de başkan da kurgu o kadar yetersizdi ki kararlar çok yanlış alındı. Odabaşı belediyesinin adını vermek zorundayım ama diğerleri de olabilir, 4 katı 8 kadar çıkaran pek çok yapıya ruhsat verildi. Bu yıkımın sorumlusu devletten başlayarak yukarıdan aşağı herkes. Biz dahil.

AFAD'ı beklemeden benim evde ne yapacağımı bilmem gerekiyordu. Bu konuda hazırlığımız yoktu.

B. Derman'ın öncülüğünde hazırlanan planlama çalışmasında şehre yaklaşımı doğru buluyorum, şehri en geriye giderek o noktadan yeniden başlamak fikri olumlu göründü bana. Ayhan Bey'in belirttiği 48 platform bir araya gelmişse, bu platformların ortak üretimleri BD planına yönelik destek sağlanmalı diye düşünüyorum. Birbirimizi doğru anlayarak ve doğru iletişim kurarak yeni bir başlangıç tasarlanması gerekiyor. Haklarımızın ne olduğunu bileceğiz, ardından ne yapacağımız konusunda birlikte karar vereceğiz.

Mehmet Akgöl (Avukat): Bir işe başlarken insanları dahil etmek için güven vermek gerekiyor. Bir örnekte bina inşaat halinde iken binaya ağır hasar geldi. Birinci tespitte binanın ağır hasarlı olduğuna kadar verildi. İkinci tespitte ise değerlendirme dışı kararı verildi. Bina inşaat halinde, ancak depremden önce burada oturanlar vardı. Şimdi biz bu karara itiraz edemiyoruz, çünkü süre dolmuş.

Ciner grubunun yaptığı geçici yaşam alanlarının bulunduğu alan kamulaştırılmış bir yerdi, ancak kamulaştırılan alanların listesinde bu arazi yok. Vali veya kaymakam ile görüşmeden sonra o 3 arazi listeye dahil edildi.

Pek çok insana geçici kamulaştırma ile mülkiyetine el kondu. Bu kararlara itiraz imkanı da yok.

Değirmek istediğim diğer bir konu enkaz kaldırma işlemi ile ilgili. Şu an yıkımın yapıldığı yerde enkaz ayrıştırma işlemi yapılıyor. Mantıklı bir şekilde yapıldığında hortumla yıkama yapıldığı takdirde bu

O R T A K A K I L - A N T A K Y A

makul olabilir. Ancak kamyonlar düzensiz yüklenmiş şekilde nakliyesini yapıyor. Bu konuda bir kazada bir kişi hayatını kaybetti. Enkazdan kaldırılan malzeme insan hayatından daha önemli değil.

Adem Sözüer: Bu arada Anayasa’da mülkiyet hakkı ile ilgili kısmı hatırlatmak isterim: “Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.” Mülkiyet hakkı doğru tanımlanması koşuluyla kamu yararı gözetilerek sınırlanabilir.

Özgür Deniz Emir (Mimar, Hatay Ortak Meselemiz Platformu Konsey Üyesi): 20 yıldır Antakya’nın kentsel sit alanında çalışmalar yürütüyorum. HÖME'nin kültürel miras ile ilgili komitelerinde yer alıyorum. Bu konuşmamda sağlık ve hukuk ile doğrudan ilgili olmasa da bazı önemli gördüğüm konulardan bahsedeceğim.

Bir şehrin %85'in yıkılmasına neden olan hatalar zinciri 200-300 kişinin sorumluluğundan, ya da sadece son 10-15 yılda alınmış kararların sonuçlarından ibaret olmasa gerek. Siyasiler bu anlamda kusursuz gibi görünüyorlar ama pek çok konuyu biraz irdelleyince siyasilerin bu sürecin baş aktörleri arasında olduğunu düşünüyorum. Ama bu yönde hiçbir değişimin olmayacağını ve bizim yine yaptığımız hatalardan ders almayarak aynı şekilde devam edeceğimizi görüyorum.

Biz şehri kaybetmiş insanlar olarak gelecek 10-15 yılı planlayacak kişiler olarak bir araya geldik. Bir yandan da son seçimlerde bu şehrin geleceğini belirleyecek siyasileri seçtik, 9 ay sonraki seçimlerde yine seçeceğiz. Seçimlerde birileri seçildi, yerel seçimlerde de karşımıza adaylar çıkartılacak. Bu adayların hangisi deprem sonrasındaki süreci yürütecek yetkinliğe ve donanıma sahip? Mevcut seçilmişlerden hangisi bu yetkinliğe sahipti? Hiçbiri (salonda “hepsi” diyenler ve görüşmeler).

Sivil toplum ve meslek odalarının ne kadar önemli olduğunu depremden sonra anladım. Deprem gecesi şehrin merkezinde oturan annem ve babamı enkazdan çıkardıktan sonra 7 saat köprü'nün diğer tarafına geçiremedim. Gani Bey ile Oda'nın yönetim kurulunda yer aldık 8 sene boyunca. Plan notları ile parsellerin imar koşulları değiştirilmemesi, zeytinlik ve diğer alanların imara açılmaması konusunda ve benzeri pek çok konuda mücadele verdik. Şehrimizin ortasından bir nehir geçiyor, depremde en riskli bölgeler köprüler. İnsanlar şehirden tahliye edilemeyecekler. Siz tarihi kent merkezindeki hastaneyi yakın çevrede en riskli alana taşıyamazsınız.

Gani bey 25 binlik planı iyi hatırlıyordur, tarım arazisinde fay hattının üzerinde bir sağlık tesisi olduğunu gördük. Birinci sınıf tarım arazisinin ortasında ve fay hattının üzerinde bir parselde ticari işlev yüklenerek bir hastane işlevi belirleniyor. Plana itiraz ettik. Plan müellifi geldi, parselin etrafında hiçbir ticari işlev atamadan sadece o parselde nasıl ticaret verildiği sorulduğunda siyasilerin böyle istediği söylendi. Oysa biliyoruz ki hastane çevresindeki parsellerde eczaneye, otele, ticari işletmeye ihtiyaç var. Çevre parsellerde hiçbir ticari işlev öngörülmezken sadece bir kişiye veya bir şirkete ait bir parselde ticari işlev nasıl verilebilir?

Depremden sonra 48 saat enkaz altında kalan kuzenimi söz konusu hastaneye götürürken orada ne ile karşılaşacağımı düşündüm. Hastaneye vardığımda binanın otoparkında cesetler için battaniye istendiğini gördüm. Elektrikler yok. Bu tecrübeden sonra sivil toplum örgütleri olarak itirazlarımızda ne haklı olduğumuzu anladım. Aslında daha çok mücadele etmek gerektiğini, her yolu deneyip daha aktif bir mücadele yürütüp bu yanlış planın onaylanmasına engel olmak için elimizden gelen her şeyi yapmamız gerektiğini gördüm. Maalesef siyasi mekanizmaların önüne geçemiyoruz.

Ve biz bu afetin içinde yine seçimler yaptık ve yine bizi yönetme becerisi olmayan insanları seçmek durumunda kaldık. Bu yüzden lütfen sivil inisiyatiflerin önemini farkında olalım. Mevcut siyasi organizasyonların doğru bildiklerimizin önüne geçmesine müsaade etmeyelim.

O R T A K A K I L - A N T A K Y A

Dünyada ilk defa sokakları aydınlatılan şehrin sokakları depremden 4.5 ay sonra hala karanlık. Asayiş sorununu çözememiş bir devlet var karşımızda. O kadar çok eksik ve hata var ki. Tamam üç gün gelemediniz, biz insanlarımızı kendi ellerimizle enkazı kazıyarak çıkardık, ama 4 ay geçti. Hala dünyada ilk aydınlatılmış sokaklara sahip bir şehre elektrik verilemiyor. Ekleyeceğim başka bir şey yok.

Dr. İsmail Güzelmansur: Deniz Bey'in söylediklerine ek olarak bir şeyler söylemek istiyorum. Hekimim, çalıştığım hastane kurutulan Amik Gölü'nün merkezinde yer alan bir bina. Yaklaşık 100 dönüm üzerine kurulu 1.000 yataklı bir hastane. Bu hastane ne yazık ki depremde ağır hasarlı. Şunun kayıtlara geçmesini istiyorum: sağlık tesislerinin konumunun seçimine özel bir önem verilmesi gerekir. Depremde ağır hasar alan bu hastanenin balçık zemin üzerine kurulduğunu ve ilk depremde çökeceğini hepimiz biliyoruz. Sağlık çalışanları olarak hastanenin nereye kurulacağına karar verecek kişiler biz değiliz. Ancak depreme dayanıklılık ve ulaşım konusuna önem verilmesi gereklidir. Öte yandan Antakya'da çöplerin toplanmaması nedeniyle oluşan sağlık sorunlarına da değinmek gerekir. Bu konuda HAMOK Başkanı Yahya Bey'in dile getireceği hususlar önemlidir.

Kemal Yeşiloğlu: Hastanenin yerine karar verildiğinde, bu karara itiraz edenlerden biriydim. Bu binanın alüvyon zemin üzerine kurulduğunu ve ilk depremde yıkılacağını ısrarla söyledim. Ve maalesef hastanenin yer seçimini yapan kişi de depremde ailesi ile birlikte hayatını kaybetti. Böyle örnekleri burada dile getirmek zorunda kalıyoruz.

Adem Sözüer: Benzer örnekleri Kahramanmaraş'tan da Adıyaman'dan da verebiliriz. Oralarda da bu kararları verenler depremde vefat etti.

Yahya Hamurcu (Hatay Veteriner Hekimleri Başkanı ve HAMOK Temsilcisi): Veteriner hekimim, Hatay Veteriner Hekimleri Başkanlığım ve 17 akademik meslek odasının dönem sözcüsüyüm. Desteğe ve morale ihtiyacımız var. Sahipsiz kaldığımızı ve terk edildiğimizi düşünüyoruz. İsmail Bey'in dediği gibi önce insanın yaşaması gerekiyor, binaların yeniden yapılması birincil sorunumuz değil. 14 Mart'ta yine bu salonda yapılan koordinasyon toplantısında İBB başkanı ve HBB başkanına havaların ısınmasıyla haşere sorunu olacağını söylemiştik. Ancak hiçbir koordinasyon çalışması yapılmadı. Bu durum hem insan hem de hayvan sağlığı açısından çok riskli bir sorun oluşturuyor.

Şehrin acil sorunları nedir diye devlet kurumları ve meslek odalarının bir araya gelmesi mümkün olmadı. Bugün bir valimiz yok, bu organizasyon açısından büyük bir sorun. Farklı sivil toplum kuruluşları kendi başlarına girişim içindeler. Oysa resmî kurumların bu tür çabaları bir araya getirmesi gerekiyordu. Bütün meslek odaları ve platformların koordinasyonunun sağlanması öncelikli bir ihtiyaç.

Deprem 3. gününde Defne Belediyesi'nden Subaşı ek binasını talep ettik. O günden itibaren meslek odaları hemen hiçbir destek almadan kendi çabalarıyla halk sağlığı ve bölgedeki hayvanlar için eylem içinde olduk. Belediyeler ve resmî kurumlarla görüşmeler yaptık, ancak etkin bir sonuç alamadık. İnsanlar sağlıklı ortamlarda yaşamıyorlar şu an. Halk salgın riskine açık halde yaşıyor. Bu sorunların giderilmesi için sivil inisiyatiflerin çabalarının koordinasyon içinde yürütülmesi ve dışarıdan desteklenmesi şart.

İlçe belediyeleri ve büyükşehir belediyesinin imkanlarının kısıtlı olması nedeniyle imkanları son derece kısıtlı. Dışarıdan desteğe ihtiyacımız var.

Evet, ilgili meslek odaları hastane ve havalimanının konumlarının yanlış olduğunu söyledi. Depremden 1 ay önce hangi konumda hastaneye ihtiyacımız olduğunu bir basın toplantısı ile dile getirmiştik. Ama

O R T A K A K I L - A N T A K Y A

bir depremden sonra elimizde hiç hastane kalmayacağını öngörememiştik. Bu seviyede bir felaket ile karşı kaşıya kaldık.

Ve bu süreçte gördük ki belediyelerin de, merkezi idarenin de deprem konusunda bir hazırlığı yokmuş. Bu konuda bilinen acıları tekrar dile getirmemek için konuşmama son veriyorum.

Fernur Bahçeci (Biyomedikal mühendisi): Depremin başından itibaren bu bölgede gönüllü çalışmalar yürütüyoruz. Son 2.5 aydır enkaz kaldırma ve moloz döküm çalışmalarının halk sağlığı üzerindeki etkilerini araştırıyor, bilgilendirme toplantıları yapıyor ve bu konuda raporlama süreçlerini takip ediyoruz. Bu konudaki çalışmalarımız Hatay Barosu ve TTB ile koordinasyon halinde üniversitenin akademik bünyesinde yürütülüyor. Şu anda Hatay'daki en büyük risk moloz depolama alanlarının neden olduğu kimyasallar nedeniyle önümüzdeki 5-10 yıl içinde kanser ve solunum yolu hastalıkları gibi pek çok hastalıkların sayısındaki artış ihtimalidir. Sadece asbest değil, 85 civarında kimyasaldan bahsediyoruz. Molozlar yer altı su kaynaklarının olduğu bölgelere dökülüyor. Bunların yarattığı riskler şu anda bile karşımıza çıkıyor. Hatay'da son aylarda solunum yolları hastalıkları, astım %70 oranında artmış durumda. Ulusal hava istasyonu tarafından yayınlanan değerler hava kirliliğine ilişkin gerçek değerleri gerçeği yansıtmıyor. Çevre ve kent konseyi ile Hatay Barosu'nun bu konu ile ilgili yürüttüğü çalışmalarda bu izleme istasyonlarının gösterilen lokasyondan çok farklı konumlarda, ormanlık alanlarda yer aldığı belirlendi. Şu anda TÜBİTAK kapsamında yürütülen akademik saha çalışmalarına biz de katılıyoruz. Ve havadaki toksik madde oranı olmasının gerekenin 20 katı, yani soluduğumuz havada bizi kanser edebilecek değerlerin 20 katı üzerinde kimyasal toksik maddeye maruz kalıyoruz. 3 gün önce katıldığım bir toplantıda önümüzdeki 10 ila 20 yıl içinde bütün deprem bölgelerinde kansere bağlı ölüm oranının 2 milyon olacağı belirtildi. Depremde kaybettiğimizden çok daha fazla sayıda canı bu nedenle kaybetme ihtimalimiz var.

Ağır hasarlı ve çökmek üzere olan yapılarda enkazın kaldırılması için ÇŞB'nin bir şartnamesi ve yönetmeliği olduğu söyleniyor. Ancak uygulama hiçbir standarda göre yürümüyor.

Şu anda Hatay'da resmi 22 gayri resmî 4 tane olmak üzere toplam 26 moloz depolama alanı var. Bunlar tarım arazisi ve sulak alanların bitişiğinde yer alıyor. Bu noktalarda moloz ayrıştırma olarak tarif edilen işlem aslında sadece demirin ayrıştırılmasını içeriyor. Kilosu 28 TL olan demirin insan hayatından önemli olması kabul edilebilir değil. Döküm sahaları ve geçici depolama sahalarının geleceği ne olacak? Kalıcı depolama alanlarının durumu mevzuata uygun değil.

Hatay bir tarım bölgesi, bu kimyasal toksiklerin yükü bu tarım arazilerini etkileme riskini de taşıyor. Bölgede çölleşmeyi de içeren büyük bir risk var. TMMOB'den kalıcı depolama alanlarının yerlerinin belirlenip bu alanlar için çalışmaların yapılması bekleniyor, ancak bu konuda sorumluluk isterken herhangi bir yetki vermiyorlar. TMMOB bu nedenle bir yer gösterebilmiş değil. Bu nedenle depremin 4. ayı içinde olmamıza rağmen henüz ilgili mevzuata uygun bir tane bile kalıcı depolama alanı tespit edilemedi.

İnal Büyüker: Konuyu konuşurken şunu hatırlatmak lazım. Molozun dökümü ve kimyasal atık depolama alanı için uygun bir yer yok. Mevzuata göre kimyasal atık içeren malzemenin depolanması değil ayrıştırılması gerek.

Hastaneler ve havalimanının mevcut yerinin uygun olmadığı yönünde defalarca basın açıklaması yaptık. Sözgelimi havalimanı burada olmasını dediğimizde bize "peki nerede olsun" diye soruyorlar. Oysa bizim sorumluluğumuz havalimanının nerede olması gerektiğini söylemeyi içermiyor. Havalimanının mevcut yerinde olmaması gerektiğini söylediğimizde bile bize "vatan haini" yaftası yapıldı. Daha acısı halkımız da siz havalimanına karşı çıkan bir meslek örgütü müsünüz diye tepki gösterdi.

O R T A K A K I L - A N T A K Y A

Moloz dökümü için doğru bir yer yok, ancak moloz ayrıştırması için yönetmeliklere uygun tesis kurulması gerekli.

Serkan Koç: Biz molozun bir alana nasıl depolanması gerektiğinin tarifini yaparız. TMMOB'un görevi budur. Biz zaten bu tarifi yaptık. Nihai yer seçim yetkisi bakanlık ve ilgili kurumlardadır. Eğer yer seçim yetkisini bize verecekseniz hafriyat kamyonlarının denetim yetkisinin de bize verilmesi gerektiğini ilgili kurumlara bildirdik. Zira biz bu yetkiyi alacaksa yıkım yöntemi ve molozun taşınma yöntemini de denetlememiz gerekir. Yetkiyi verdikleri takdirde bu seçimi yapabiliriz, yetki olmadan bu konuda sorumluluk üstlenmemiz mümkün olmazdı.

Fernur Bahçeci: Aslında ben de aynı görüşü dile getirmiştım. Depremi üzerinden 4 ay geçmiş olmasına rağmen hala kalıcı moloz depolama alanı belirlenebilmiş değil. Bunun sonucunda mevcut depolama alanlarındaki molozun hava ve su etkisi nedeniyle halkın birincil anayasal hakkı olan yaşam hakkını tehdit ediyor. Asbestin bir lifinin solunması durumunda dahi solunum yollarında kansere yol açtığı bilimsel olarak tespit edilmiştir. Biz şu an bu havayı 24 saat soluyoruz. Buna karşı maske yeterli bir önlem değil. Zaten 24 saat maske takmamız da mümkün değil.

Ben bu konuyu gündeme getirmek istemiştım.

Salondan bir soru: şu an içinde bulunduğumuz mekânda çimentonun içinde asbest mi var?

Sadece yapısal elemanlarda değil, 2013'e kadar inşa edilen binalarda sıvanın içindeki çimentoda bile asbest kullanıldığı bir gerçek. Bu konuda bir denetim imkânı yok. Yıkım esnasında bu maddenin açığa çıkması riskinden söz ediyoruz.

Salondan bir soru: peki şu an bu durumu değiştiremeyiz, çünkü yıkım işlemleri yürüyor. Buna karşı nasıl bir önlem alınmalı?

Tarımsal rehabilitasyona yönelik pek çok çalışma var. Asbest benzeri kimyasalların topraktan ve sudan temizlenmesi için pek çok yöntem çalışılmış durumda. Ancak insan için solunan asbestin vücuttan temizlenmesi konusunda değil bu çalışmalar.

İnal Büyüker: Molozların hiçbir koşulda doğaya dökülmemesi gerekirdi. Aslında yapılması gereken enkazın bir ayrıştırma tesisine götürülüp orada ayrıştırılmaları sağlanmalıydı. Bu konuyu idareye sordunuz mu? Niye gereken şartlarda tesisler kurulmuyor da molozlar doğaya dökülüyor?

Fernur Bahçeci: Söyle bir cevap verildi: şehrin %85'inin yıkılması gerekiyor, bu kadar büyük bir coğrafyada belirtilen türde bir enkaz kaldırma çalışmasının yapılması hayal dendi. Tabii beklenen cevap bu değil. Molozların tıpkı ilgili yönetmeliklerde yazıldığı gibi ayrıştırma alanlarında mevzuata uygun bir şekilde ayrıştırılması gerekiyordu. En temel mevzuat hükümlerine bile uyulmuyorken ayrıştırma tesisinde molozların ayrıştırılmasının lüks olduğu ifade ediliyor. Bu konuda dünyadaki örnekler bakıldığında 1995 Kobe depreminden sonra enkazın 5 yılda kaldırıldığını, ayrıştırma işleminin %85'inin günümüze kadar sürdüğünü biliyoruz. Yaşadığımız depremin 10'da biri büyüklüğünde bir depremden bahsediyoruz. Tabii felaketin büyüklüğünün farkındayız ancak yine de daha hassas bir süreç yürütülmesini beklemek hakkımız.

Salondan bir soru:

Bengi Hoca'ya sormak istiyorum. Aileler çocuklarını bu çevresel felaketten korumak için şehir dışına gönderiyor. Mevcut duruma bakılırsa bu koşullar birkaç yıl daha sürecek gibi görünüyor. Bu koşullarda

O R T A K A K I L - A N T A K Y A

yaşayan parçalanmış ailelerin sosyal sorunlarının çözümü ve rehabilitasyonu konusunda sivil veya devlet kurumlarının bir projesi var mıdır?

Bengi Semerci: Öncelikle devlet kısmından başlayayım, devletin yürüttüğü projeler konusunda bir bilgimiz yok. Depremden etkilenen çocukların ailelerinin yanından ayrılmaması gerektiği, ebeveynlerini kaybetmiş çocuklar için neler yapılması gerektiği gibi konularda dilimizde tüy bitene kadar dile getirdiğimiz öneriler resmi yetkililerce maalesef dinlenmiyor.

Bölünmüş ailelerin sorunlarının yanı sıra bir başka konuyu daha vurgulamak gerekiyor. Önceki deprem tecrübeleri gösteriyor ki göç eden ailelerin başka yerlerde kalış süreleri ne kadar kısa olursa geri dönüş oranları o kadar artıyor. Göç süresi 2-3 yılın üzerine çıktığında ise dönüş oranı azalıyor. İstedığınız kadar çevre edindiğinizi söyleyin, gittiğiniz yerde iş ve yeni bir çevre edindiğiniz için dönüş ihtimali azalıyor. Mevcut durumda Hatay'da nüfusun ne kadarının şehir dışında kırsala kaydığı, ne kadarının başka şehirlere göç ettiğini, bu konuda bir kayıt olup olmadığını bilmiyoruz. Şimdi şehirde yeni binalar inşa edilmesi söz konusu ve bu binalar tabii ki boş kalmayacak. Bu nedenle nüfusun ve kültürün değişme ihtimali var.

Ebeveynlerden en azından birinin çocuklarla birlikte olması çocukların güven duygusunu temin etmek ve travmayı atlatma koşullarından biridir.

Sizin sorunuza kolay bir cevap vermek zor. Koşullar gereği çocuklarınızı şehir dışına göndermek zorunda kaldıysanız sık aralıklarla çocuklarınızı görmeyi önerebilirim.

Serkan Koç: Birkaç konuya değineceğim. Enkazdan bahsediyoruz, kaldırılan molozların vahşice doğaya dökülmesi sorunu dile getiriliyor. Peki bu süreci yöneten kurum hangisi? Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. Ancak biliyoruz ki bakanlığın enkaz kaldırma, taşıma ve ayrıştırma sürecine ilişkin hazırladığı ve yayınladığı ayrıntılı bir yönetmelik var. Bütün süreç orada tarif edilmiş. Ancak bakanlık uygulamada kendi yönetmeliğine uymuyor.

Başka bir konu da izinsiz yapılaşma. Şu an Hatay'da yeni görülen bir yapılaşma çeşidi için yeni bir terim icat edildi: deprem-kondu. Kamusal alanlarda son derece sağlıklı koşullarda derme çatma ve hijyenden yoksun koşullarda kebabçılar ve dönerciler açılmış durumda. Hastane yapmakla övünüyoruz ama karşısında kaldırımın üzerinde sağlıklı koşullarda yemek veren bir sürü seyyar satıcı. Hepsi de son derece niteliksiz yapılaşma koşullarında kendileri için bir yer yapmış durumdadır.

Mülkiyet hakkı ile imar hakkı sıkça birbirleri ile karıştırılan kavramlar. Aslında bu ikisinin farklı şeyler olduğunu belirtmek gerek. İmar bir hak değildir, resmi kurum bu hakkı verdiği takdirde böyle bir hakkı olur. Halk arasındaki konuşmalarda "depremden önce 7 katlı olan binamın kat sayısı 3'e düştü veya Asi kenarındaki binamın yeri yeşil alan olacak, mülkiyet hakkıma alınacak" gibi sözlerde dile getirilen mülkiyet hakkı değil, esasen imar hakkıdır. Kat izniniz veya bina yapma hakkınız gitti, ancak mülkiyetiniz yerinde duracak.

Bizim 2021'de yayınlanan Risk Afet Azaltım Raporumuz var. 5.5 ve 7.5 büyüklüğündeki depremlere göre iki farklı senaryoyu içeren kapsamlı bir rapor hazırlamıştık. Hatta raporda deprem haricinde sel ve taşkın senaryoları da mevcuttu. 7.5 şiddetindeki bir deprem için 350 bin kişilik bir barınma alanı belirlenmişti. Şehrin girişinde yapılmakta olan derme çatma konteyner kentler yerine bu raporda Suvaklı Köyü'nün girişinde geçici yerleşim alanı yerleşimi hazırlanmıştı. Ama ilginç olan raporun devamında olası bir taşkında bu belirlenen alan bir taşkın alanı olduğunun belirtilmesi. Yani kısacası tuz kokmuş. Raporun geçici barınma alanı olarak öngördüğü alan bir taşkın riski taşıyan bir alan çünkü eski Amik Gölü Havzası içinde.

O R T A K A K I L - A N T A K Y A

Amik Gölü'nün bulunduğu alanda sadece yatay değil, dikey deplasmanlar da oluşmuş durumda. Zeminde yaklaşık 3 m'lik bir çökme olduğu belirtiliyor.

Son olarak Bünyamin Derman hakkında bir not düşmek istiyorum. Benim eleştirim şu noktadaydı: mimari açıdan nitelikli kurgusu iyi olabilir, ancak ilkeler arasında bir hiyerarşiyi öngörmemiş olması önemli bir kayıptır. İlave olarak, biliyorsunuz Antakya'nın ekonomisi hizmet sektörü ve küçük sanayiye dayanır. Küçük sanayi siteleri ve turizm alanlarına ilişkin hiçbir öngörü sunmadı, belki düşünülmüştür ama bize bu konuda bir fikir/öneri aktarılmadı.

Son derece riskli bir cümlesi de nüfus projeksiyonuna dairdi. 400 bin kişi için öngörülen şehrin nüfus kestirimi 700 bin olarak revize edilirse katları artırabileceğini söyledi. Bu riskli bir görüştür.

Ancak kelimesinin mevzuattan kaldırılması halinde sorunlarımızın en az yarısının çözüleceğini düşünüyorum. "Tarım arazisine bina yapılamaz, ancak..." "orman arazisine imar verilmez, ancak ..." Bütün kuralların delinmesinin yolu bu. Biz şimdi ancak kelimesinin bedelini ödüyoruz.

Bekir Atahan (Avukat, panelistlerden): Katılımlarınızdan ötürü burada bulunanlara ve Adem Hoca ile Bengi Hoca'ya teşekkür ederim. Antakya bir dokun bin ah işit durumunda. Sorunlarla ilgili bir şey söylemek istemiyorum, çünkü binlerce sorunumuz var. Şehir dışına çıkıldığında şu ayrımın atlandığını görüyorum. Hatay'da Antakya kadar kötü durumda olan hiçbir yer yok. İskenderun, Erzin ve diğer şehirlerin durumu ile Antakya'nın durumu bir değil. Bu ayrımı şehir dışında net bir şekilde ifade etmek gerekiyor.

Adem Sözüer: Toplantının kaydı alınıyor, katılımcıların iletişim adresleri alındıysa tutanağı ve sonuç kararları katılımcılarla paylaşacağız. Katılımınız için hepinize çok teşekkür ederiz.

III. SONUÇ ÖNERİLERİ

1. Kentin yeniden ayağa kaldırılması yönündeki çalışmalarda resmî kurumların koordinasyonu ile yerel sivil toplum kuruluşlarının ve kişilerin katılımının sağlanması için yol ve yöntemler araştırılmalıdır. Yöntemin sadece yukarıdan aşağı bilgi vermek amacıyla değil, aksine yerelin bilgilerinden yararlanılması, görüş ve önerilerinin derlenerek "master plan" stratejine etki edecek şekilde kurgulanması gereklidir.
2. Depremi ardından resmî kurumlar ile yerel kurum ve halk arasında etkin bir şekilde şeffaf ve açık iletişim kanallarının oluşturulması ihtiyacı acil çözüm bekleyen bir konudur. İletişimin kapsamlı ve karşılıklı etkileşime açık olması hedeflenmelidir. Halkın içinde bulunduğu belirsizlik ve kaygı ancak etkili bir etkileşim ve bilgi paylaşımı ile aşılabılır.
3. Depremden önce hazırlanan ancak henüz askıya çıkmamış imar planlarının depremden sonra revize edilmeden askıya çıkarılması kentin yeniden ayağa kaldırılması sürecinde eski hataların tekrarına neden olabilecek bir karardır. Yerel yönetimlerin henüz ayrıntılı zemin analizleri ve mikro haritalama çalışmaları yapılmadan, depremin neden olduğu büyük hasarın nedenleri ayrıntılı ve bilimsel verilerle anlaşılmeden imar koşullarını belirleyecek bu tür kararlardan uzak durması gereklidir.
4. Antakya ve yakın çevresine ait ayrıntılı mikro haritalama çalışmalarının acilen yapılması, ya da deprem öncesinde yapılan mikro haritalama çalışmalarının yeni veriler ışığında alanında uzman bilim insanlarından görüş alınarak gözden geçirilmesi en acil ihtiyaçtır. Kentin ve yakın

O R T A K A K I L - A N T A K Y A

çevresinin risk haritaları deprem dışında sel, iklim değişikliği ve ekolojik riskleri de içerecek şekilde çok katmanlı olarak hazırlanmalıdır. Jeoloji, jeofizik, iklim, ekoloji gibi uzmanlık alanlarından bilim insanlarının bir araya gelerek farklı görüşler ışığında ortaya konan verilerin tartışılması ve çıkarılacak sonuçların ardından mikro düzeyde plan kararlarının alınmasını sağlayacak ayrıntılı risk haritalarının oluşturulması gereklidir. Söz konusu amaç doğrultusunda çalıştaylar düzenlenmesi resmî kurumlar ve sivil toplum örgütleri tarafından gündeme alınmalıdır. Sivil toplum örgütlerinin bu amaç için baskı oluşturması seçeneği kullanılmalıdır. Bu kapsamda bir çalışma yapılmadan Antakya'nın yeniden imarına yönelik plan kararları alınmamalıdır.

5. Deprem öncesindeki kadastrо bilgilerinin geçerliliği kalmamıştır. Güncel kadastrо haritalarının hazırlanmasına acilen başlanmalı, bu amaçla yerel meslek insanlarının bilgi ve tecrübesine başvurulmalıdır.
6. Depremin ardından yerelin bilgi ve görüşüne başvurulmadan merkezî ve yukarıdan aşağı işleyen kararlarla geçici barınma alanları ve kalıcı deprem konutları için yer belirlenmesi yönteminden vazgeçilmelidir. Dünyadaki ve ülkemizdeki benzer örneklere bakıldığında olumsuz sonuçlar doğuran, doğal ve kentsel çevrenin tahribatına yol açtığı görülen bu kararların yerel kişi ve kurumlarla etkileşim içinde ve bütüncül bir koordinasyon sağlanarak yürütülmesi acil bir ihtiyaçtır. Depremin ardından acele ve hazırlıksız bir şekilde yürütülen bütüncül stratejiden yoksun bu tür müdahalelerin Antakya ve çevresinin geleceğini etkileyeceği görülmelidir.
7. Planlama yetkisi yönetmeliğe göre büyükşehir ve ilçe belediyelerindedir. Öte yandan merkezi idare (bakanlıklar) da sürecin içinde aktif bir biçimde yer almaktadır. Planlama çalışmalarının nasıl yürütüleceğine ilişkin yerel ve merkezi idarenin koordinasyonu ile özerk bir planlama ofisinin kurulması yaşanan koordinasyonsuzluğa çözüm olacaktır. Söz konusu ofisin yerel sivil toplum ve halkla yakın temas içinde çalışacak bir koordinasyon merkezi olarak görevini yürütmesi yaşamsal önemdedir. Planlama ofisinin acil ihtiyaçlar doğrultusunda yürütülen fiili müdahalelerin koordinasyonunu da üstlenmesi gereklidir.
8. Geçici barınma alanlarının sunduğu yaşam kalitesinin yükseltilmesi için yol ve yöntemler araştırılmalıdır. Bu alanların yıllar boyunca kullanılacağı düşünülerek sürdürülebilir bir çevrenin oluşturulması hedeflenmelidir.
9. Moloz depolama alanlarının halk sağlığı açısından oluşturduğu riskler düşünülerek molozların ayrıştırılması için bu amaca yönelik ilgili standartlara uygun tesislerin kurulması gereklidir.
10. Yıkım süreçlerinde kamu idaresi haksız rekabet ortamı oluşturmuş durumdadır. Bölgedeki bütün enkaz kaldırma firmaları kamu tarafından açılan ihalelerle rezerve edilmiş olduğu için resmi izin olsa bile halk kendi enkazını kaldıracak firma bulamamaktadır. Yıkım, enkaz taşıma, geçici depolama ve ayrıştırma sürecinin doğru bir şekilde planlanması ve bu konuda halkın kendi özel çözümlerini üretmesine imkan tanınması gereklidir.
11. 7033 sayılı CB. Kararnamesi ile belirlenen riskli alan ilan edilen bölgede bu kararın alınma nedenleri ve bu bölgede uygulanacak hukuki süreç hakkında resmi yetkililerin bilgi vermesi sağlanmalıdır. Kararname'nin gayesi ve geleceğe yönelik hangi hedefler için çıkarıldığı konusundaki belirsizlik halk arasında kaygı ve korkuları artırmaktadır. Bu kararın alınma nedenleri resmi yetkililer tarafından bir basın toplantısı ile halka açıkça anlatılmalı, karara

O R T A K A K I L - A N T A K Y A

yönelik sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak bir koordinasyon içinde imar uygulamalarının yürütüleceği açıkça beyan edilmelidir.

- 12.** Sağlıklı bir planlama süreci için veri şeffaflığı ve veri temini hayati önemdedir. Depremi tazeli izlerinin kayıt altına alınması, enkazın üç boyutlu haritalarının çıkarılması, yıkımın fotoğraf ve diğer teknik araçlarla kayıt altına alınması önünde herhangi bir engel çıkarılmamalıdır. Sahada yerli harita mühendisleri ve diğer teknik uzmanların drone ile kayıt alması depremin verilerinin gelecek kuşaklara aktarılması açısından önemlidir. Bu tür girişimler çeşitli gerekçelerle resmi yetkililer tarafından engellenmemelidir.
- 13.** Veri şeffaflığı ve kamunun topluma açık kaynaklı veri paylaşımı bir başka önemli konudur. Mevcut koşullarda resmi yetkililerden veri temin edilememektedir. Verilerin temini, güncel tutulması ve paylaşımı için resmi bir kurumun, belki de belediye ve bakanlık tarafından yetkilendirilecek bir birimin, daha doğru ifadeyle planlama ofisi bünyesinde oluşturulacak bir birimin aracı olması düşünülebilir. Böyle bir girişim sivil inisiyatiflerin koordinasyonunu ve öneri geliştirmelerini sağlamak için yaşamsal önemdedir.
- 14.** Şehrin geçmişini bilen, sokak sokak şehri tanıyan yerel uzmanların görüşleri alınmadan dışarıdan yetkili ve sorumlu atayarak olumlu bir sonuç alınması mümkün değildir. Yerelde uzun yıllardır çalışmış olan uzmanların imar koşullarına ilişkin alınacak kararlarda katılımı sağlanmalıdır.
- 15.** Şehir halkının geçmişe dönük olarak özeleştiriyi de içeren kapsamlı bir değerlendirme yapması yeniyi kurarken zorunlu bir aşamadır. Bu özeleştirme mevcut koşullarda sivil toplum örgütlerinin buluşmalarında ve özel görüşmelerde dile getirilmektedir. Ancak özeleştirmenin farklı bir geleceğin inşasında zemin oluşturması için bu platformların resmi idare ile görüş aktarımı içindeki birimlerde dile getirilmesi gereklidir. Yeniyi inşa etmek ancak halkın ve resmî kurumların bir araya geldiği bir zeminde mümkün olacaktır.
- 16.** Hatay'da yaşamın yeniden kurulması için pratik sorunların çözülmesine yönelik bir programın bir an önce uygulamaya konması önemli bir ihtiyaçtır. Bu bağlamda şehirde toplu taşıma sisteminin kurulması, kentler arasında ulaşımın düzenlenmesi, halkın çalışmaya başlaması için asgari altyapı koşullarının temini gereklidir. Sağlık ve eğitim altyapısı da aynı program içinde değerlendirilmeli ve hızlı, etkin ve pratik çözümler oluşturulmalıdır.
- 17.** Dava süreçlerinin çözüme kavuşturulması için hukuki prosedürlerin oluşturulması, çözüm masalarının kurulması öncelikli bir ihtiyaçtır. Mahkeme sayısının artırılması ihtiyaç olarak görünse de dava süreçlerinin hızlı bir çözüme kavuşturulması için ilgili bakanlık ve meslek odalarının katılımıyla ortak çözüm yöntemleri araştırılmalı ve pratik, uygulanabilir çözümler ortaya konmalıdır.